Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti *Musiqi elmi, mədəniyyəti və təhsilinin aktual problemləri* №2, 2024, **s. 60-67**
Азербайджанский Государственный Педагогический Университет *Актуальные проблемы музыкальной науки, культуры и образования* №2, 2024, **с. 60-67**
Azerbaijan State Pedagogical University *Actual problems of the science, culture and education of music* №2, 2024, **p. 60-67**

UOT 78

F.İ.Babayeva
magistrant
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
AZ 1000, Bakı ş., Üzeyir Hacıbəyli küçəsi, 68
E-mail: firababayeva21@gmail.com

AZƏRBAYCAN MUSİQİ MƏDƏNİYYƏTİNİN İNKİŞAF PARADİQMALARI

Açar sözlər: *Azərbaycan musiqisi, musiqi mədəniyyəti, muğam, xalq musiqisi, milli musiqi ənənələri, musiqi təhsili*

Bu məqalə Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin tarixini və inkişafını, xüsusilə onun milli kimlikdəki rolunu araşdırır. Məqalə, Azərbaycan musiqisinin qədim dövrlərdən müasir dövrə qədər keçdiyi zəngin inkişaf yolunu və bu inkişafın müxtəlif mərhələlərini təhlil edir.

Məqalə, musiqinin qədim dövrlərdəki izlərini Qobustan qayaüstü rəsmlərində tapır. Bu dövrün musiqisi sadə alətlərlə həyata keçirilir və musiqinin sosial və dini funksiyası böyük əhəmiyyət daşıyır. Təbiətdən alınan musiqi alətləri, insanların təbiətə və onun səs-küyünə yaxınlığını göstərir.

Orta əsrlərdə musiqi nəzəriyyəsi və fəlsəfəsi inkişaf etməyə başlamışdır. Əl-Fərabi və Səfiəddin Ürməvi kimi musiqişünaslar, musiqinin estetik və əxlaqi təsirlərini təhlil edərək onun insan ruhuna təsirini öyrənmişlər. Bu dövrdə musiqi təhsili şifahi ənənələrdən yazılı sistemlərə keçmiş, məqamlar və musiqi alətləri daha da təkmilləşmişdir.

Yeni dövr Azərbaycan musiqisinin inkişafında Üzeyir Hacıbəyovun böyük rolu vardır. Hacıbəyov "Leyli və Məcnun" operası ilə milli musiqini Avropa janrları ilə sintez etmişdir. Bu opera Azərbaycan musiqisinin yeni dövrünün başlanğıcı olub, həm də müasir musiqi təhsilinin əsasını qoymuşdur. Fikrət Əmirov və Qara Qarayev kimi bəstəkarlar Azərbaycan musiqisini beynəlxalq səviyyədə tanıtmış və simfonik muğam janrını inkişaf etdirmişlər.

Musiqi təhsili bu dövrdə xüsusilə önəmli bir mövzuya çevrilmişdir. Məqalədə, musiqi məktəblərində milli musiqi ənənələrinin və dünya musiqisinin tədrisinin əhəmiyyəti vurğulanır.

Müasir dövrdə Azərbaycan musiqisi UNESCO tərəfindən qorunan muğamla dünya səhnələrində tanınır. Bu, həm də milli musiqimizin gələcək nəsillərə ötürülməsini təmin edir. Məqalə, Azərbaycan musiqisinin keçmişdən bu günə olan inkişafını və onun dünya musiqi mədəniyyətinə verdiyi töhfələri ətraflı şəkildə araşdırır.

Ф.И.Бабаева

ПАРАДИГМЫ РАЗВИТИЯ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ МУЗЫКАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ

Ключевые слова: *Азербайджанская музыка, музыкальная культура, мугам, народная музыка, национальные музыкальные традиции, музыкальное образование*

В этой статье рассматривается история и развитие азербайджанской музыкальной культуры, в частности ее роль в национальной идентичности. В статье анализируется богатый путь развития азербайджанской музыки от древности до современности и различные этапы этого развития.

В статье найдены следы музыки древних времен в наскальных рисунках Гобустана. Музыка этого периода исполняется на простых инструментах, и социальная и религиозная функция музыки имеет большое значение. Музыкальные инструменты от природы показывают близость людей к природе и ее звукам.

В Средние века теория и философия музыки начали развиваться. Музыковеды, такие как Аль-Фараби и Сафиаддин Урмави, исследовали влияние музыки на человеческую душу, анализируя ее эстетическое и духовное влияние. В этот период музыкальное образование перешло от устных традиций к письменным системам, а партитуры и музыкальные инструменты получили дальнейшее развитие.

Узеир Гаджибеков сыграл большую роль в развитии азербайджанской музыки в современную эпоху. В опере "Лейли и Меджнун" Гаджибеков синтезировал национальную музыку с европейскими жанрами. Эта опера стала началом новой эры азербайджанской музыки, а также заложила основы современного музыкального образования. Такие композиторы, как Фикрет Амиров и Кара Караев, популяризировали азербайджанскую музыку на международном уровне и развили жанр симфонического мугама.

Музыкальное образование стало особенно важным предметом в этот период. В статье подчеркивается важность национальных музыкальных традиций и преподавания мировой музыки в музыкальных школах.

В наше время азербайджанская музыка известна на мировых сценах благодаря мугаму, охраняемому ЮНЕСКО. Это также обеспечивает передачу нашей национальной музыки будущим поколениям. В статье подробно рассматривается развитие азербайджанской музыки от прошлого до настоящего и ее вклад в мировую музыкальную культуру.

F.I.Babayeva

PARADIGMS OF DEVELOPMENT OF AZERBAIJANI MUSICAL CULTURE

Key words: *Azerbaijani music, music culture, mugham, folk music, national music traditions, music education*

This article examines the history and development of Azerbaijani musical culture, especially its role in national identity. The article analyzes the rich development path of Azerbaijani music from ancient times to modern times and various stages of this development.

The article finds traces of music from ancient times in Gobustan rock paintings. The music of this period is performed with simple instruments, and the social and religious function of music is of great importance. Musical instruments taken from Nature indicate the closeness of people to nature and its noise.

In the middle ages, music theory and philosophy began to develop. Musicologists such as Al-Farabi and Safiaddin Urmavi analyzed the aesthetic and moral effects of music and studied its effect on the human soul. During this period, musical education moved from oral traditions to written systems, and highlights and musical instruments became more sophisticated.

Uzeyir Hajibeyov plays a major role in the development of Azerbaijani music of the new era. Hajibeyov synthesized national music with European genres with his opera" Leyli and Majnun". This opera marked the beginning of a new era of Azerbaijani music and laid the foundation for modern musical education. Composers such as Fikret Amirov and Gara Garayev introduced Azerbaijani music to the international level and developed the symphonic mugham genre.

Music education has become a particularly important topic during this period. The article highlights the importance of teaching national musical traditions and world music in music schools.

In modern times, Azerbaijani music is known on the world stage with mugham protected by UNESCO. This also ensures the transfer of our national music to future generations. The article examines in detail the development of Azerbaijani music from the past to the present and its contribution to the world musical culture.

Mədəniyyət cəmiyyətin əsas aspektlərini, o cümlədən dil, təhsil, din, hökumət və bu mədəniyyətin bir hissəsi olan insanların şəxsiyyətini əhatə edir. Mədəniyyət çox vaxt müəyyən bir bölgəyə və ya xüsusi yerə (Aralıq dənizi, Şərqi Asiya, Şimali Avropa və s.) əsaslanır. Tarix boyu bütün dünyada insanlar insanların

nə düşündüklərini, hiss etdiklərini, arzularını, dəyərlərini və necə davrandıqlarını formalaşdıran bir çox mədəniyyətlər yaratmışlar. Mədəniyyət insan varlığının və gündəlik həyatın bir çox aspektlərini özündə cəmləşdirən çox geniş və mürəkkəb bir anlayışdır. Musiqi mədəniyyətin daşıyıcısıdır. O, həm tariximizi qoruyur, həm də gələcək nəsillərə ötürülən mənəvi sərvətdir. Hər bir musiqi parçası, o dövrün tarixi və sosial həyatını əks etdirən bir xəzinədir.

Mədəniyyətin musiqi ilə birləşməsi, insanlar arasında ortaq bir dəyər sistemi yaratmağa imkan verir. Bunu dünya miqyasında çox yaxşı müşahidə etmək olar: caz musiqisinin Afrikanın zəhmətkeş xalqının çətinliklərini ifadə etməsi, flamenco musiqisinin İspaniyanın ehtiraslı ruhunu əks etdirməsi və ya klassik Avropa musiqisinin insanların intellektual və emosional dünyasına təsiri. Azərbaycan musiqi mədəniyyətinə nəzər saldıqda isə o yalnız keçmişin mirası deyil, gələcəyin də yol göstəricisidir. Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin əsas paradiqmalarını araşdıraraq, onun keçmişini, bu gününü və gələcəyini dəyərləndirə bilərik.

Azərbaycanın musiqi mədəniyyətinin ilk izləri Qobustan qayaüstü rəsmlərində əks olunurdu Elə buradaca mərasim rəqslərində dövrə vurun fırlanan adamların müxlətif təsvirləri var [1, s. 6]. Bütün bunlar Azərbaycanın qədim dövrlərdə belə musiqi ilə sıx bağlı olduğunu göstərir. Qayaüstü rəsmlərdə əllərində musiqi alətləri olan insanlar, bəlkə də, qədim dövrlərdə musiqinin necə istifadə edildiyini bizə nümayiş etdirir.

Qədim zamanlarda musiqinin estetik-tərbiyəvi təsiri və ondan istifadənin imkanları haqqında da bir çox məşhur şəxsiyyətlərin fikirləri olmuşdur. [3, s 85]. O dövrün musiqi alətlərindən danışsaq onların daşlardan, sümük və heyvan dərilərindən hazırlandığını deyə bilərik. Bu dövrdə ilk musiqi alətləri təbiətdəki elementlərdən istifadə etməklə, insanların gündəlik həyatlarını və ibadət mərasimlərini musiqi ilə əlaqələndirmələri məqsədilə yaradılmışdır. Bu alətlər, eyni zamanda qədim insanların təbiətlə harmoniyada yaşadıqlarını və təbiət səsləri ilə əlaqəli olduqlarını göstərir.

Erkən Orta Əsrlər

Erkən orta əsr musiqisi, əsasən **V-IX əsrlər** arasında inkişaf etmişdir. Bu dövr, Avropa, Yaxın Şərq və Azərbaycan kimi ərazilərdə musiqinin mədəniyyətin bir hissəsi olaraq əhəmiyyətli dəyişikliklərə uğradığı dövr idi. Erkən orta əsrlər, xüsusən də İslamın yayılması, Roma İmperatorluğunun süqut etməsi və Bizans İmperiyasının inkişafı ilə musiqi mədəniyyətində və nəzəriyyəsində əsaslı dəyişikliklərə gətirib çıxardı.

Erkən orta əsrlərdə musiqi çox zaman dini məzmunlu olub, xüsusən kilsə və məscidlərdəki ibadətlərdə istifadə edilirdi. Gəncə,Quba,Şirvan kimi bəzi bölgələrimizdə dini məclislər keçirilirdi. Bundan əlavə dini musiqinin tərbiyəedici rolunu da xüsusilə vurğulamalıyıq

Erkən orta əsrlər dövründə musiqi təlimləri daha çox şifahi şəkildə ötürülürdü, lakin elmi əsərlər də yazılmağa başlanmışdır. Bu dövrdə musiqi

nəzəriyyəsi, məqamlar və musiqi alətləri barədə yazılı əsərlər nisbətən az olsa da, musiqi fəlsəfəsi və nəzəriyyələri tədricən formalaşmağa başlamışdır.

Məsələn, Əl-Fərabi (870-950) bu dövrün məşhur musiqişünaslarından biri idi. Onun musiqi nəzəriyyələri, musiqinin insan ruhuna təsiri və onun estetik əhəmiyyəti ilə bağlı nəzəriyyələr irəli sürülmüşdür. Əl-Fərabi musiqini fiziki və mənəvi vəziyyətlərin təzahürü kimi qiymətləndirirdi.Əl Fərabi musiqi və fəlsəfəni bir biri ilə əlaqələndirirdi.Onun "Kitabi əl-Musiqə əl-kəbr" (Musiqi haqqında böyük kitab) əsəri musiqişünaslıq elmini inkişafında rol oynamışdır.

Erkən orta əsrlərdə musiqi alətləri hələ də çox sadə idi. Təbiətdən alınan alətlərdən istifadə edilirdi. Bu dövrdə kamança, ney, qaval, tambur və digər alətlər geniş yayılmışdır.

Orta əsrlər, musiqi mədəniyyətinin inkişafında və fəlsəfi yanaşmaların təməlini qoyan dövr kimi mühüm bir mərhələdir. Bu dövr, IX-XV əsrlər arasında uzanır və həm Qərb, həm də Şərq dünyasında musiqinin inkişafına böyük təsir göstərmişdir. Bu dövrdə musiqi, yalnız dini məqsədlərlə deyil, həm də mədəniyyətin digər sahələri ilə əlaqəli olaraq genişlənmişdir. Orta əsrlərdə musiqinin fəlsəfi təhlili və nəzəriyyəsi inkişaf etmiş, məşhur filosoflar musiqinin rolunu və insanın əxlaqi inkişafındakı təsirini təhlil etmişlər.

Musiqinin təbiətə və kainatın harmoniyasına uyğunluğunu təhlil edən filosoflar, onun həm estetik, həm də əxlaqi rolunu vurğulamışdır. Bu dövrün ən məşhur musiqişünas fəlsəfi fiqurları, İbn Sina, Səfiəddin Ürməvi və Əbdülqədr Marağayi kimi şəxslər idi.

980-1037-ci illərdə yaşayıb yaratmış İbn Sina musiqi nəzəriyyəsi və fəlsəfəsi sahəsində mühüm işlər görmüşdür. O, musiqinin insan ruhuna, sağlamlığı haqqında fikirlər bildirmişdir.

Bu dövrdə Səfiəddin Əbdül Mömin bini Yusif əl Ürməvi də musiqi sahəsində böyük rol oynamış filosoflardandır. O, "Musiqi kitabı" əsərini yazmış, musiqi alətlərinin inkişafında və tədrisində işlər görmüşdür.O həmçinin məqam sistemini inkişaf etdirən böyük musiqişünas idi. "Həmin dövrdə yaşamış Əbdül Qədir Marağı milli musiqi nəzəriyyəsinin əsaslarını işləyərək Səfiəddin Ürməvinin nəzəriyyəsini davam etdirmişdir" [2, s. 7]. Marağayi musiqi sahəsinə aid "Məqasid əl-əhlan" ("Melodiyaların məqsədi"), "Lahiyyə"("Musiqi"), "Came əl – əhlam" əsərlərini yazmışdır.

Orta əsrdən sonra Azərbaycan musiqi mədəniyyətində Yeni dövr (XVII-XX əsrlər) və Müasir dövr (XX əsr - indiki dövr) olaraq ayrılır. Bu dövrlər, musiqi mədəniyyətində böyük dəyişikliklərə və inkişaflara səbəb olub.Yeni dövr Azərbaycan musiqisinin inkişafında çox mühüm mərhələdir. Bu dövr, həm xalq musiqisinin, həm də professional musiqi formalarının zənginləşməsi ilə xarakterizə olunur.Üzeyir Hacıbəyov, 1908-ci ildə Şərqdə ilk opera olan **"Leyli və Məcnun"** operasını bəstələmişdir. Bu opera Azərbaycan ədəbiyyatının klassiki olan **Məhəmməd Füzulinin** eyniadlı əsəri əsasında yazılmışdır. Hacıbəyovun bu əsəri

milli muğam və Avropa musiqi janrlarını birləşdirən ilk cəhd idi. "Leyli və Məcnun" operası təkcə musiqi əsəri deyil, eyni zamanda Azərbaycan musiqisinin yeni dövrünün başlanğıcı olmuşdur. Bu opera ilə o, xalq musiqisini səhnəyə gətirmiş və Azərbaycan musiqi sənətində inqilab yaratmışdır. Üzeyir Hacıbəyov təkcə opera janrının yaradıcısı deyil operetta,kantata və romans qəzəl janrlarının da ilk nümunəsini yaradan bəstəkar idi. Üzeyir Hacıbəyov, Azərbaycan milli musiqisinin inkişafında inqilabi bir rol oynamışdır. Onun yaratdığı opera və musiqili əsərlər, Azərbaycan mədəniyyətinin zənginliyini nümayiş etdirir. Onun adı ilə bağlı olan musiqi məktəbləri və akademiyalar, bu irsi gələcək nəsillərə ötürməkdə davam edir. Üzeyir Hacıbəyov, Azərbaycan musiqi təhsilinin əsasını qoyan şəxslərdən biridir. 1920-ci ildə o, Bakı Musiqi Məktəbinin (indiki Üzeyir Hacıbəyov adına Bakı Musiqi Akademiyası) yaradılmasında böyük rol oynamışdır. O, Azərbaycan musiqisinin qorunması və inkişafı üçün gənc musiqiçilərin yetişdirilməsinə böyük diqqət ayırmışdır.

Mir Möhsün Nəvvab, Qarabağın məşhur mədəniyyət xadimlərindən biri olub, həm musiqi nəzəriyyəçisi, həm də bəstəkar kimi tanınmışdır. Qarabağ musiqi məktəbinin inkişafında mühüm rol oynamışdır. Mir Möhsün Nəvvab, Azərbaycan muğamının nəzəri əsaslarını öyrənən və tədqiq edən ilk musiqiçilərdən biri olmuşdur. O, muğamın quruluşunu, məqam sistemini və musiqi ritmlərini təhlil edərək onları yazıya almışdır. Bu, muğamın qorunub saxlanılması və gələcək nəsillərə ötürülməsində mühüm rol oynamışdır. Mir Möhsün Nəvvabın ən məşhur əsərlərindən biri onun musiqi nəzəriyyəsinə həsr olunmuş "Vüzuhül-Ərqam" kitabıdır. Bu əsər, Azərbaycan musiqisinin nəzəri əsaslarını elmi şəkildə izah edən ilk tədqiqatlardan biridir. Kitabda o, muğamların adlarını, onların quruluşunu, məqamları və musiqi ritmlərini ətraflı şəkildə izah etmişdir.

Bu dövrdə musiqi alətlərimiz də inkişaf etmişdir. Mirzə Sadıqcan, Azərbaycanın tar sənətini müasir formasına gətirən və onun texnikasını təkmilləşdirən böyük sənətkarlardandır. Tar alətini təkmilləşdirərək, simlərinin sayını 5-dən 11ə qədər artırmışdır.

Yeni dövrdə artıq məktəblərdə musiqi dərslərinin tədrisi ilə bağlı bir çox yeniliklərdə olmuşdur. Bu işdə rolu olan bəstəkarlardan biri olan Zülfüqar Hacıbəyov musiqi təhsilində maarifçilik işləri ilə məşğul olmuş və məktəblərdə musiqi dərslərinin tədrisi üçün proqramlar hazırlamışdır. Hacıbəyov, musiqinin məktəblərdə tədrisinin sistemli şəkildə həyata keçirilməsinə dəstək vermişdir. Musiqi tədrisində xalq musiqisi ilə bərabər klassik musiqinin də öyrədilməsinə xüsusi diqqət ayırmışdır.O, musiqi dərslərində uşaqların musiqi zövqünün formalaşmasına təsir edən xüsusi mahnı kitabları hazırlamışdır.

Sovet dönəmində, Azərbaycan musiqisi öz inkişafını davam etdirdi. Bu dövr, muğam və xalq musiqisinin yenidən tədqiq edilməsi və həmçinin klassik musiqinin tədrisinin gücləndirilməsi ilə əlamətdardır. Bu dövrün bəstəkarları arasında Fikrət Əmirov, Qara Qarayev, Niyazi kimi musiqiçilər yer alır. Onlar Azərbaycan

musiqisini daha çox tanıdaraq, onun beynəlxalq səviyyədə təmsil olunmasına zəmin yaratdılar.

Qara Qarayev, musiqi təhsilində müasir yanaşmaların tətbiqi ilə fərqlənmişdir. O, musiqi dərslərinin təkcə ənənəvi deyil, həm də müasir musiqi nəzəriyyəsinə əsaslanmasını təklif etmişdir. Qarayev musiqi məktəblərində müasir Avropa musiqi texnikalarının öyrədilməsinə töhfə vermişdir.Gənc bəstəkarların yetişdirilməsi üçün xüsusi kurslar və proqramlar təşkil etmişdir.Onun əsərləri musiqi dərslərində istifadə edilərək gənclərin müasir musiqi ilə tanışlığını təmin etmişdir.

Azərbaycan musiqisində muğamın simfonik musiqi ilə birləşdirilməsi istiqamətində mühüm işlər görmüş bəstəkarlardan biri də Fikrət Əmirovdur. Onun əsərləri musiqi tədrisində istifadə olunan klassik nümunələrdən biridir. **"Şur"** və **"Kürd-Ovşarı"** kimi simfonik muğamların yaradıcısı olan Əmirov, milli musiqi ənənələrinin müasir formada tədrisinə şərait yaratmışdır.Musiqi məktəblərində və konservatoriyalarda istifadə edilən bir çox dərsliklər və not nümunələri onun əsərləri əsasında hazırlanmışdır.Gənc musiqiçilərin inkişafı üçün seminarlar və ustad dərsləri təşkil edərək milli musiqi irsinin qorunmasına töhfə vermişdir. Oktay Rəcəbov, müasir dövrdə musiqi təhsili sahəsində öz fikirləri və yanaşmaları ilə tanınan azərbaycanlı pedaqoq və musiqişünaslardan biridir. Onun musiqi dərslərinin təşkili ilə bağlı fikirləri, tədris prosesində müasir texnologiyaların və yaradıcı yanaşmaların tətbiqinə yönəlmişdir. Rəcəbov, musiqinin yalnız bir sənət forması deyil, həm də uşaqların şəxsiyyətinin formalaşmasında və əxlaqi dəyərlərin aşılanmasında mühüm vasitə olduğunu vurğulamışdı. Rəcəbovun fikirlərinə görə, musiqi dərslərində milli musiqi irsi (muğamlar, xalq mahnıları) öyrədilməli, lakin müasir və beynəlxalq musiqi formalarına da yer verilməlidir.Milli musiqinin öyrədilməsi ilə yanaşı, şagirdlər müasir musiqi janrlarına, caz, klassik və digər dünya musiqi üslublarına da maraq göstərməlidirlər.Milli və beynəlxalq musiqi mədəniyyətinin birləşdirilməsi, şagirdlərin musiqi savadını artırır və onları dünya səhnəsində rəqabətə hazır edir. Oktay Rəcəbov musiqi dərslərinin tədrisi ilə bağlı bir çox dərsliklərin müəllifi olmuşdur və hal hazırda da məktəblərdə onun dərslikləri ilə dərslər keçilir.

Müasir dövrdə Azərbaycan musiqi mədəniyyəti, qədim milli ənənələri qoruyub saxlayaraq, müasir dünyaya inteqrasiya etməklə dinamik inkişaf yolunu davam etdirir. XX əsrin sonları və XXI əsrin əvvəllərindən etibarən, musiqi mədəniyyətində müxtəlif janrların, yeni texnologiyaların tətbiqi və gənc musiqiçilərin beynəlxalq səhnədə tanınması ilə seçilən bir mərhələ başlayıb. Bu dövr Azərbaycan musiqisinin həm klassik irsi, həm də müasir üslublarla zənginləşdirildiyi bir dövrdür.

Muğam, müasir dövrdə də Azərbaycan musiqisinin əsasını təşkil edir. UNESCO tərəfindən qeyri-maddi mədəni irs kimi tanınan muğam, həm milli, həm də beynəlxalq səviyyədə tanıdılır.Alim Qasımov, Fərqanə Qasımova kimi

sənətkarlar muğamın müasir dövrdə populyarlaşmasında mühüm rol oynayır. Beynəlxalq Muğam Festivalları və Muğam Mərkəzi kimi təşəbbüslər muğamın dünya səviyyəsində təbliğinə şərait yaradır.

Tar, kamança, qanun və digər milli musiqi alətləri müasir dövrdə də həm ənənəvi ifalarda, həm də yeni üslublarda geniş istifadə olunur.Milli musiqi alətləri beynəlxalq səhnələrdə də tanınır, belə ki, müxtəlif musiqi ansamblları milli musiqimizi dünyaya çatdırır.

1989-cu ildə əsası qoyulan,1992-ci ildə erməni təcavüzü nəticəsində dayandırılan və Şuşanın 2020-ci ildə Vətən müharibəsi nəticəsində işğaldan azad edilməsindən sonra Xarı Bülbül Festivalı yenidən dirçəldildi. İlk bərpa olunmuş festival 2021-ci ildə Cıdır düzündə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə təşkil olundu. Bu, Qarabağın mədəni dirçəlişinin simvolik başlanğıcı oldu. Festival, Azərbaycan musiqi irsinin dünya səviyyəsində tanıdılmasına şərait yaradır. Beynəlxalq musiqiçilərin və nümayəndələrin iştirakı ilə ölkəmizin mədəniyyətinin sərhədləri genişlənir.

Son olaraq bunu qeyd edək ki, Azərbaycan musiqi mədəniyyəti Orta əsrlərdən sonra Yeni dövr və Müasir dövr arasında inkişaf etmişdir. Muğam, Xalq musiqisi, Sovet dövrü musiqisi, opera və müasir musiqi janrları Azərbaycanın musiqi mədəniyyətinin zənginliyini və müxtəlifliyini əks etdirir. Bu gün Azərbaycan musiqisi həm milli dəyərlərini qorumağa, həm də beynəlxalq səviyyədə tanınmağa davam edir.

ƏDƏBİYYAT

1. Qədimova J. Musiqinin tədrisi metodikası, Dərslik, Bakı, 2023.
2. Əfəndiyev T. Azərbaycan Mədəniyyəti və İncəsənəti. Kitab ensiklopediya. Bakı, 2000, 208 s.
3. Nəcəfzadə A. Azərbaycan incəsənət tarixi. Bakı: Şərq-Qərb, 2018. 327s.
4. İsmayılov M. Azərbaycan xalq musiqisinin janrları. Bakı: Mütərcim, 2023, 136 s.
5. Rəcəbov O., Hidayətova F. Ümumtəhsil məktəblərində musiqi tədrisi və tərbiyəsi metodikası.
6. Azərbaycan musiqi ədəbiyyatı: Dərslik S.Qasımova, Z.Abdullayeva. Bakı: Elm və təhsil, 2011. 192 s.
7. Hidayətova F. Musiqi və tərbiyə // "Musiqi Dünyası" jurnalı. 2/55. Bakı, 2013, 248 s.

Məqalənin redaksiyaya daxil olma tarixi: 27.09.2024
Məqalənin təkrar işlənməyə göndərilmə tarixi: 10.10.2024
Məqalənin çapa qəbul olunma tarixi: 02.12.2024
Məqaləni çapa tövsiyə edən sahə redaktorunun (və ya üzvünün) adı:
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Nelli Abutidze
ADPU-nun Elmi Şurasının 15 aprel 2016-cı il tarixli 15 saylı qərarı ilə çap olunur.